

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

10 Vtrumne omnibus cuiuscunque conditionis liceat absque discrimine,
quocunque tempore iurare.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

jur potestate, atque adeo facultate in iuramentis dispensandi, quæ in illam materiam seruntur ratione venditionis, aut commutationis eorum. Quocirca in omni iuramento dispensabili dum fit, subintelligitur nisi superiori potestati rationabilis visa fuerit dispensatio: vt patet c. venientes, extra de iureiur. Imò vt de voto dicebamus, quantumcunque quis iuret non potest dispensationem, neque illa vti, potest vbi ratio id planè poposcerit præalato iuramentum patefacere, & si ille voluerit dispensare, potest illa vti: sunt enim huiusmodi iuramenta & facta & fictilia. secundo dispensat ecclesia ex officio propter causam: vt de iuramento coacto dictum est, cuius dispensatio in odium illius fit, qui vim intulit, & vbi quis deceptionem aliquam, vel nimiam sollicitatem circa consilium iurandi allegaret. Sed in hæc etiam dispensare valet episcopus, Et pariter in odium excommunicatorum, iuramenta quæ illis sunt, relaxantur, vt patet l. 5. q. 6. cano. nos sanctorum, & can. iuratos. Fit denique dispensatio alias ob causas, vt si licentius iurat non recipere doctoratum nisi in tali vniuersitate, & post superuenit causa iusta a libi recipiendi, Papa dispensat, non alius, si statuta sunt illius. In summa, vbi cunque cedit in commune bonum nisi tertiæ personæ iniuria fiat, legitima esse potest dispensatio. Indirectè verò fit dispensatio, quando subtrahitur materia iuramenti, vt si Papa episcopum functione sua priuat, aut regem regno subditos absoluit, ne iuramento obediens illi amplius teneantur. Et pariter si statuta reuocat, quæ quis iurauit, eo ipso iuramentum nexu iuramenti absoluit. Hæc autem omnia plana sunt. In dubium autem repetere quis impræsentiarum posset, vtum si Papa in iuramento sine causa illegiti imò dispensat, dispensatio teneat, sic vt qui contra iuramentum deinceps fecerit, non sit periuirus? Exempli gratia, si ego iuravi pecuniam debitam creditori meo soluere, quantumvis Papa non me absoluerit possit ab illo debito: quin virtute iustitiæ reddere conuincat, vtum si absque vlla causa dispenset in iuramento, tollatur mihi religionis ratio, qua in super obligaba, vt liber sim à perituro etiam si non soluam. Hoc autem satis lib. 1. discussimus, q. 7. art. 3. in dispensatione legunt: quod post lib. 7. de voto resum

psimus. Et ideo hic citra disputationem respondemus, minimè dispensationem esse validam. In illa enim quæ sunt de iure diuino, & naturali, dispensatio nequiquam cadit. Cum ergo de iure diuino sit, vt qui vouit, reddat, atque adeo quod quis iurauit, quamuis illa vincula ex voluntate voluntis, vel iurantis nata fuerint nequeunt profectò sine causa tolli. Et multo minus, quando iuramentum fit alteri cui interest vt exèplo proximo modò explicabamus. Nam illi cui pecuniam debeo, non solum id interest, quod illi soluere teneor, verum & modus, quo teneor. Et ideo absque illius præiudicio, vt in principio dicebamus, relaxare Papa illud iuramentum nequit. Quare si id sine vrgentissima causa facere attentaret, relaxatio, nisi fallor, non teneret. Cætera vide in libro superiori de voto.

ARTICVLVS X.

Virum omnibus cuiuscunque conditionis liceat absque discrimine quocunque tempore iurare.

Cum iuramentum actus sit religionis, & nonnunquam necessarius, merito in calce eius disputationis queritur, vtum omnibus id competat, an aliqui ab eo præstando cohibeantur. Ad quod D. Thom. supposita distinctione, tribus conclusionibus respondet. Iuramentum enim & ratione Dei, per quem iuratur, æstimari potest, cui maxima debetur reuerentia, & ex parte iurantis hominis, qui in testimonium suæ veritatis illo indiget. Prima ergo conclusio est ratione prioris considerationis duo hominum genera in solenni iurandi officio iure denotantur: nempe pueri ante annos pubertatis iurare nõ coguntur. Periuiri verò & infames ab eodem officio arcentur. Secunda: Ob eandem reuerentiam iurare in sanctis solènter, nisi à ieiuniis fiat non reputatur honestum, vt 2. q. 5. Corin. Papa definiuit can. honestum. Tertia conclusio: Et secunda ratione prouenit, vt personas egregiæ dignitatis iurare solènter non deceat, quales sunt sacerdotes. Debet enim esse tante auctoritatis, vt citra iuramentum sit eis adhibenda fides. Vnde 22. q. 4.

Conclò prima.

Secūda, conclus.

Tertia conclus.

cap. si quis presbyter, habetur quod sacer-
dotes ex leui causa iurare non debent.
Quarta conclusio: In necessitate, vel pro
magna utilitate licitum est illis iurare praeci-
pue pro spiritualibus negotiis: etiam in
diebus festis, in quibus cura tales casus
non licet.

Conclusionis istae omnes habentur in
iure: sed sunt dextero legitimeque sensu in-
telligendae, imprimis prima tam de pueris
quam de periuuris habetur 22. q. 5. can. par-
uuli. Et illico can. pueri explicatius desi-
gnatur aetas, nempe quod ante annos 14
iurare non cogantur. Sed perspicue differe-
tiam, quod pueri non coguntur, si iurare
renuerint. Si autem uigere in illis ratio ap-
paruerit, & uisus ad iurandum obtulerit,
quatenus ad iurandum illorum cano-
nem non apparent, repellendi. Periuuri uero
etiam si iurare uoluerint cohibentur. Et
ratio discriminis est, quod pueros solus na-
turalis defectus aetas facit non esse factis
ad iurandum idoneos. Et iureo factus illos
ius admonet, ut iurare caueant: periuuros
uero uirum ipsum in idoneos reddit. Et
qua ratione non coguntur iurare pueri, ar-
centur, & a iurando funiosi. Moderati tam-
en sumus conclusiones de iuramento so-
lenni, quod ad publicum testimonium exi-
gitur. Nam de illo & iura loquuntur &
D. 1. hom. intelligit, ut in solutione secun-
di patebit. Ex quo fit consequens, quod qui
periuurus antea fuit, dum priuatum, ut reli-
quum vulgus iurat non magis peccat, quam
reliqui: neque dum iterum deierat, illud
singulare periuurium habet duplicem mali-
tiam: unam scilicet, quia periuurium, atque
alteram, quia fit post aliud. Imo uero per-
iuurus non quicumque a ferendo testimo-
nio repellitur, sed ille, qui reus in iudicio
factus est periuuri, atque adeo condemnatus.
Quocirca licet quis priuatum pluries
mendaciter iuraerit, non ideo est a testi-
monio ferendo cohibendus. Circa secun-
dam conclusionem, uenerationem adno-
tato, quae iuramento debetur. Nam quam-
uis ceremonia illa, ut nemo nisi se iurans ad
solum iuramentum admittatur, non sit prorsus
necessaria, reputabatur tamen olim in-
honestum aliter fieri, ut quasi ad sacrosan-
ctum sacramentum altaris, sic ad iuramen-
tum accederetur: nempe ut iuraturus atten-
tiori animo se cum reputaret, certissimum
ne esset, id quod sub iuramento asserturus

accedebat. Quapropter, & alijs circumstan-
tijs exornabatur iuramentum, scilicet iura-
tione loci, ut nemo nisi in templo, & super
altari, & libro euangeliorum attollet, quae
sacerdos in manibus teneret: quasi antem
bunal Dei tremebundus iuramentum pre-
staret. Vnde homil. 1. 5. ad populum Chry-
sostom: Non in a gemo & deploro quod
in uis iugulatos, audiens, licet gemo, &
lachrymis prosequor, & horresco, cum uide-
o quem piam prope mensam hanc colla-
cet altare uententem, & manus impone-
tem, & euangelij iuramentum attollet. Imo
& apud Ethnicos, ut inter Romanorum
problemata apud Plutarchum extat, nemo
ni. Heu eum sub testio iurare licebat: sed
si b. odio, quasi in tonis praesentia, ut iura-
tur: ad hoc ostenditur quantum iudicium
praestando iuramento deberetur. Tertia con-
clusio: nempe ut honori ille faceret iuramentum
se iurare ne pro leuibus iurent loco capio, non
cano. si quis presbyter. 2. q. 4. habetur. Vbi
adhibetur, quod uice iuramenti per auctori-
consecrationem interrogentur, & 22. q. 3.
cano nullus primo caueat, ne uisus ec-
clesiastico ordine quicumque laico cuiquam
super euangelia iurare praesumat. Adici-
tur autem eodem canone, si quis presby-
ter, & in proximo, presbyter, quod in cer-
tis causis, nempe ad purgandam suam in-
nocentiam, & pro alijs causis spiritualibus
iurare eis liceat. Fuit enim, etiam in lege
nature tanta sanctitate habitum iuramen-
tum, ut a personis integre uirae & in-
merita: a fidei illud peire nefas esset. Vnde
& inter eadem Romanorum problemata
refert Plutarchus quod uiris ingenius & nobi-
litate insignibus iustitiam iuramentum
genus erat: ieruis namque & mancipijs non
deferebantur iuramentum, sed in eorum
rapiebantur, ut quaestione ab illis con-
queretur ue ritas: liberis uero & ingenuis,
quos torquere non licebat, idem repone-
batur iuramentum ad extorquendam ue-
ritatem, quod seruis iuramentum. Con-
ponebat praeterea eorum religio, ut nequa-
diali flammis neque sacerdotibus iurare
liceret, sed simplex eorum assertio pro iura-
iurando duceretur. Quod si cum ista uero
ritae religionis sanctitate ab usum non
tunc conferas, non poteris non locum
deplorare, in quem Christiana religio hac
parte deciderit. Admittuntur enim im-
mo, de improviso abripiuntur ad iura-
dam

SOTO
de Iure
Legibus
DIII
13

Nota.

Conclu-
sionum
modera-
tio.

Ius iura-
di venerationis.

adum sine defectu cuiuscunq; fortis homines, nempè bubalci, muliones, baiuli, ebrij & belluones, neq; verò in templo, sed vbi ius iurare absq; vlla præmeditatione coguntur. Neque verò sacerdotibus idem honos habetur, quem iura sanxerunt, sed promissive vti seculare vulgus iurare coguntur, imò ipsi se offerunt. Quæ de re adeo iurandi religio iam viluit, vt periuria, pro minimis delictis habeantur: Sed de hoc q. seq. art. 3. iterum: vbi de tertio comite repetendus est sermo. Primum argumentum D. Tho. Th. est, iuramentum ad confirmationem inducitur, vt ait ad Hebr. 6. Pau. Vnicuiq; autem suum dictum confirmare congruit ergo quicumque iurare potest. Responso ad minorem præmissam dirigatur. Quidam enim sunt quos ob proprium defectum dicta sua iuramento firmare non decet. Alij verò, quos propter firmitatem suæ auctoritatis eo non indigent. Secundum argumentum sumitur ex Chrylos. hom. 44. super Mat. c. 23. vbi ait. Si aliqua causa fuerit iurandi, modicum videtur facere, qui iurat per Deum; ed qui iurat per euangelia, maius aliquid fecisse videtur. Quibus dicendum est: stulti, scripturæ propter Deum facta sunt, non Deus propter scripturas. Quibus verbis edocet grauius esse iurare per Deum, quam per euangelia. Quicumque autem & quocunq; tempore communi locutione iurare per Deum consueuerunt: ergo à fortiori omnes cuiuscunq; conditionis possunt per Euangelia (quod leuius est iurare,) responderi D. Tho. interpretando Chrylostomum, nempè quod iuramentum secundum se consideratum grauius est, cum sit per Deum, quam cum sit per euangelia. Nam, vt ait ad Publicolam Aug. Quanto fortius est id, per quod iurauit, tanto iuramentum strictius obligat. Nihilominus econuersò propter modum iuramenti potest fieri grauius, dum sit per euangelia solenniter, tum quod cū sit solenniter sit cum maiori deliberatione, quam dum sit priuatum per Deum: tum etiam quod maius esset tunc scandalum periurij, quia publicitus fit. Et ideo cohibita sunt personarum aliquæ conditiones, à iuramento solenni per euangelia, quæ iurare, vt reliquum vulgus, per Deum permittuntur. Quæstione autem sequenti ar. 3. de hac re iterum. Tertium argumentum D. Tho. est. Idem esse effectus non potest contra-

riarum caussarum: excluduntur autem aliqui à iuramento propter defectum, vt pueri & petiuri: ergo nulli debent propter excellentiam excludi, vt sacerdotes. Responderetur non esse absurdum, quod in priori præmissa negatur, nempè, vt aliqui excludantur, quia maioris sunt auctoritatis, quàm vt eos iurare deceat: alij verò, quia minoris, quam eorum iuramento stetur. Quartum denique argumentum est: nullus homo in hoc seculo tantæ auctoritatis est quàm Angelus Nam vt Matt. 11. ait Christus, Qui minor est in regno caelorum, maior est Ioanne Baptista: Angelus autem, vt Apocalyp. 10. legitur iurauit per viuentem in secula seculorum, ergo homo quantumcunq; sit dignitatis, iurare potest. Responso autem est, quàm in primo art. copiosè delucidauimus. Enimverò, vt Deus minimè è ob id iurat, quod necesse habeat asserta sua per aliquid fortius confirmare sed ad ostendendum immobilitatem illius quod iurat; sic & Angelus non iurat, nisi ad ostendendum id quod affirmat, ex immobili infallibilique Dei dispositione procedere. At verò quoniam homines non iurant, nisi vt certiora dicta sua faciant illi qui sunt eximie dignitatis, iuramento non indigent.

Arg. 4.

Angelorum iuratio.

QVÆSTIO II.

DE PERIURIO.

S. Tho. 2. 2. quæst. 98.

ARTICVLVS I.

Virum falsitas requiratur ad periurium.

Vamuis D. Th. aliū ordinē seruauerit inter quæstionē de iuro, & hanc de periurio materiam superfluous in terferens: quoniam tñ non est mihi animus illam, quæ laetissima est materia modo tractare, ordini cōsentancum duxi virtuti iusti extremum periurij vitiū adiungere, quā q. Sententiā Magister in 3. dist. 39. disputauit. Est ergo primus quæstionis articulus, vt moris est D. Th. generalis: Vt r̄. l. vniuersum omni periuri falsi-

Conclusio.

Arg. 1.

Arg. 1. ex Chrylos.

Gratius iurim per Deum, quæ per Euangelia.

Arg. 3.